

Notat - Ændret pris- og lønskøn 2022-2026

Sagsnavn: Budget 2023-26
Sagsnummer: 00.01.00-S55-2-21
Skrevet af: Brian Almann Hansen og Ulrich Kjær Egebjerg
E-mail: brian.hansen@randers.dk
Forvaltning: Budget
Dato: 25-08-2022
Sendes til: Byrådet (materiale til budgetseminar om budget 2023-26)

Hvert år opdaterer KL de pris- og lønskøn (PL skøn), der anvendes ved kommunernes budgetlægning. Da der i forbindelse med årets budgetlægning er tale om forholdsvis store ændringer i tallene har det betydelige konsekvenser for både udgiftssiden og indtægtssiden (bloktilskuddet) i Randers Kommune.

Formålet med dette notat er at vise konsekvenserne af de ændrede skøn for Randers Kommune vedrørende serviceudgifterne. I første omgang vises de rent tekniske tal (beregnet via kommunens økonomisystem). Dernæst redegøres der for, hvordan ændringerne kan håndteres i Randers Kommune – herunder konsekvenserne for det økonomiske råderum i forbindelse med de politiske forhandlinger om budget 2023-2026.

Notatet er opdelt i følgende afsnit:

- Indledning (afsnit 1)
- Konsekvenser for Randers Kommune i 2022 (afsnit 2)
- Konsekvenser For Randers Kommune i 2023 (afsnit 3)
- Underbilag 1 – Udmøntning af ingen prisfremskrivning i 2023.

1 Indledning

De opdaterede PL skøn indeholder store ændringer i forhold til de skøn, der indgik ved budgetlægningen for 2022-25 – særligt vedrørende 2021/22, jævnfør nedenstående tabeller der først viser tallene, som er anvendt i budget 2022-25 og dernæst tallene i basisbudget 2023-26:

GI skøn B 22-25 (pct.)	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26
Løn	2,00	2,24	2,60	2,60	2,60
Priser	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86
I alt	2,0	2,1	2,4	2,4	2,4
Nyt skøn B 23-26 (pct.)	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26
Løn	2,18	2,74	3,60	3,60	3,60
Priser	5,01	1,86	1,86	1,86	1,86
I alt	3,0	2,5	3,1	3,1	3,1

Det ses, at det samlede skøn for 2021/22 ændres fra 2,0% til 3,0%, hvilket primært skyldes priserne, der vokser markant (fra 1,86% til 5,01%).

Der er også tale om en vækst i årene fremover – dog her udelukkende som følge af en stigning i den forventede lønudvikling.

2. Konsekvenser for Randers Kommune i 2022

Som det fremgår af ovenstående tabel er der store ændringer i 2022 – primært på priserne. Kommunerne bliver kompenseret for de ændrede PL skøn og KL har oplyst, at kompensationen på landsplan i 2022 er ca. 3,0 mia. kr. svarende til 50,0 mio. kr. for Randers Kommune.

Spørgsmålet er nu, hvordan merudgifterne som følge af de ændrede skøn ser ud for Randers Kommune i 2022, og hvordan dette håndteres.

Disse forhold beskrives nærmere nedenfor. Først vises de talmæssige konsekvenser, der kan beregnes i økonomisystemet. I nedenstående tabel ses både de ændrede PL skøn i pct. og konsekvenserne i mio. kr. I sidste kolonne ses den samlede ændring – heraf ses fx at de ændrede lønskøn medfører beregnede merudgifter på 5,9 mio. kr. for kommunen under ét:

Art	Tekst	GI PL (pct.)	Nyt PL (pct.)	Vedtaget 2022 (mio. kr.)	Nyt 22 (ny PL) (mio. kr.)	Forskel (mio. kr.)
1	Lønninger	1,89	2,07	3.330,4	3.336,3	5,9
22	Fødevarer	2,10	5,54	35,1	36,3	1,2
23	El og varme	0,33	13,61	57,8	65,5	7,7
27	Anskaffelser	0,89	2,21	1,5	1,5	0,0
29	Øvrige varekøb	1,09	4,86	134,6	139,6	5,0
40	Tjenesteydelser uden moms	2,20	4,47	354,3	362,1	7,9
45	Entreprenør- og håndværkerydelser	0,89	4,00	63,0	64,9	1,9
49	Øvrige tjenesteydelser m.v.	2,20	4,47	273,3	279,4	6,1
	Busdrift	2,12	8,21	81,5	86,4	4,9
	Øvrige poster (udgifter)			760,8	761,5	0,7
	Øvrige poster (indtægter)			-590,5	-596,1	-5,5
	I alt			4.501,7	4.537,3	35,7

* Procentsatserne for løn er forskellig fra satserne i tabellen i afsnit 1. Årsagen er, at 0,11% af lønnen er afsat som særskilt rekrutteringspulje og dermed ikke skal medtages i den generelle lønfremskrivning.

** Art 2.3 hedder officielt "Brændsel og drivmidler", men da langt hovedparten vedrører el og varme er denne overskrift anvendt i det følgende.

Som det fremgår af tabellen, er den beregnede merudgift i 2022 for Randers Kommune i alt 35,7 mio. kr.

Det foreslås dog nedenfor, at en forholdsvis stor del af dette beløb ikke udmøntes bevillingsmæssigt i 2022 – bl.a. under henvisning til "ingen prisfremskrivning". Det foreslås dog samtidigt, at der afsættes en pulje til at kompensere delområder, der kan blive ramt uforholdsmæssigt hårdt af de stigende priser. Herunder områder med kontraktlige forpligtelser med indbygget indeksregulering af priserne - eksempelvis kørselskontrakterne på visiteret personbefordring samt kommunens huslejebetalinger. Omfanget af sådanne reguleringer kendes endnu ikke.

Puljen foreslås udmøntet i forbindelse med regnskab 2022 efter indstilling fra forvaltningen

Nedenfor gennemgås de enkelte delelementer lidt nærmere.

2.1 Lønninger

Som det fremgår af ovennævnte tabel betyder ændringerne på lønnen en beregnet merudgift i 2022 på 5,9 mio. kr. for kommunen under ét. Merudgiften på lønnen vedrører en højere udmøntning fra den såkaldte reguleringsordning end forventet.

I 2018 var der modsat ovenfor beregnede mindreudgifter på lønnen og her blev lønbudgetterne nedreguleret tilsvarende (jf. budgetopfølgningen pr. 31/5 2018).

Det foreslås derfor, at den beregnede merudgift fordeles ud på de relevante enheder til finansiering af merudgiften på lønnen. Udmøntningen/fordelingen på bevillingsområder vil i givet fald finde sted i forbindelse med førstkomende budgetopfølgning.

2.2 Art 2.3 (el og varme m.m.)

Budget 2022 på art 2.3 udgør i alt 57,8 mio. kr. Heraf udgør el 23,8 mio. kr. og varme 29,1 mio. kr. – altså langt den største del af art 2.3.

Som det fremgår af ovennævnte tabel, blev der ved budgetlægningen 2022-25 forventet en prisstigning på 0,33% fra 2021-22. Den aktuelle stigning er nu på landsplan fastsat til 13,61% svarende til en beregnet merudgift for Randers Kommune på 7,7 mio. kr.

Forvaltningen har tidligere (i mail af 14. juni 2022) fremsendt oplysninger til byrådet om eventuelle merudgifter til el og varme. Heraf fremgår bl.a. følgende:

”For el indebærer det, at der afregnes efter en fastprisaftale. Afregningsprisen inkl. betaling for forbrug, transport, afgift og abonnement er steget under 10 øre pr. kWh i forhold til afregningsprisen i 2021.

For gas afregnes der i 2022 efter spotpris, mens der i 2021 blev afregnet efter en fastprisaftale. Afregningsprisen i 2022 ligger for nuværende væsentligt over afregningsprisen i 2021.

Fjernvarmekunder hos Verdo modtager også i 2022 tilbagebetaling. For 2022 forventes dog en lavere tilbagebetaling end i 2021. På nuværende tidspunkt er det forventningen, at tilbagebetalingen fra Verdo i 2022 til dels vil udligne den forventede merudgift til gas.”

Samlet er konklusionen, at forvaltningen på nuværende tidspunkt ikke forventer en budgetmæssig udfordring i 2022 på områderne el og varme¹. Som følge heraf er det derfor også den samlede vurdering, at der ikke er behov for bevillingsmæssig tilretning af budgetbeløb i 2022 her og nu. Eventuelle delområder som måtte blive ramt særligt hårdt af de stigende gaspriser omfattes af den pulje, som foreslås etableret med henblik på udmøntning i forbindelse med regnskab 2022 efter indstilling fra forvaltningen.

2.3 Varekøb og tjenesteydelser (områder omfattet af ingen prisfremskrivning)

Randers Kommune har ingen prisfremskrivning på følgende arter (art 2.2, 2.7, 2.9 samt art 4.0, 4.5, 4.9). Nettomerudgifterne til disse områder er beregnet til i alt 16,6 mio. kr.²

¹ På øvrige mindre områder (fx færgedrift) kan der dog være merudgifter (fx til brændsel/olie)

² Beløbet dækker over en beregnet merudgift på 22,1 mio. kr. fratrukket 5,5 mio. kr. som primært vedrører beregnet merindtægt fra indtægtsarterne 7.1 og frem (disse merindtægter er en følge af, at den generelle PL er steget fra 1,96% til 3,04% - netop som følge af stigende priser)

Da de nævnte områder er omfattet af ingen prisfremskrivning skal områderne i udgangspunktet ikke kompenseres for de beregnede prisstigninger. Det må i den forbindelse forventes, at der som følge heraf kan ske et vist forbrug af opsparede midler til at imødegå ovennævnte prisstigninger.

Som nævnt ovenfor foreslås dog afsat en pulje til særligt udfordrede områder – en pulje der foreslås udmøntet i forbindelse med regnskab 2022 efter indstilling fra forvaltningen.

2.4 Busdrift

Som det fremgår af ovennævnte tabel blev der oprindeligt anvendt en PL-sats vedrørende busdrift på 2,12%³ (2021/22), mens det aktuelle skøn fra KL er 8,21%. Med et oprindeligt budget på 81,5 mio. kr. giver dette en beregnet merudgift på 4,9 mio. kr. i 2022.

Den faktiske merudgift er imidlertid betydeligt større, jf. oplysninger fra Midttrafik. Ifølge de seneste oplysninger kan der således forventes en merudgift på 13,9 mio. kr. udelukkende som følge af stigninger i diesel- og øvrige brændstofpriser. Altså en merudgift i forhold til KL's satser på 9,0 mio. kr.

Denne merudgift vil blive særskilt håndteret i 2022 – der henvises til notat om den kollektive trafik vedlagt det samlede budgetmateriale.

I 2023 forventes en merudgift på ca. 12 mio. kr. for den kollektive trafik som følge af de stigende priser. Som anført i beskrivelsen i afsnit 3 er dette beløb medtaget i 2023 som en foreløbig reservation i det opgjorte økonomiske råderum i basisbudgettet (se nærmere beskrivelse i afsnit 3 nedenfor).

2.5 Forslag til udmøntning af ændret PL vedr. 2022

Nedenstående tabel sammenfatter ovennævnte beskrivelse – altså både den teknisk beregnede merudgift (via økonomisystemet) samt forslag til bevillingsmæssig tilretning som følge heraf:

Tekst	Beregnet merudgift (via økonomisystem)	Forslag til bevillingsmæssig tilretning
Lønninger	5,9	5,9
El og varme	7,7	0,0
Varekøb/tjenesteydelser m.m.	16,6	0,0
Busdrift	4,9	4,9
Øvrige poster	0,7	0,0
I alt	35,7	10,7
Modtaget kompensation	-50,0	-50,0
Nettoresultat (overskud)	-14,3	-39,3

Med forslagene til bevillingsmæssig tilretning er der i udgangspunktet et overskud på 39,3 mio. kr. Dette er dog ud fra en samlet vurdering, der ikke tager højde for eventuelle delområder som måtte blive ramt uforholdsmæssigt hårdt af de stigende priser i 2022. Det foreslås derfor, at der kun overføres et gennemsnit af ovennævnte to nettobeløb – altså 26,8 mio. kr. – til en udvidelse af det økonomiske råderum i budget 2023-2026. Restbeløbet på 12,5 mio. kr. foreslås reserveret med henblik på udmøntning i forbindelse med regnskab 2022 efter indstilling fra forvaltningen. Anvendes beløbet ikke fuldt ud i den forbindelse kan et eventuelt restbeløb indgå i opgørelsen af det økonomiske råderum for næste års budgetlægning.

³ Busdrift er en del af art 5.9, som ved budgetlægningen for 2022-25 blev fremskrevet med 2,12%.

3. Konsekvenser for Randers Kommune i 2023-26

Ovennævnte ”beregnete merudgift” vedrørende 2022 føres automatisk videre til 2023 og frem som et budgetmæssigt niveauløft.

Nedenfor vises de samlede konsekvenser af de ændrede PL skøn for årene 2023-26 – både på udgiftssiden og indtægtssiden (bloktilskud).

År 2023 er som udgangspunkt det sidste år med udmøntning af ingen prisfremskrivning i Randers Kommune. Som sædvanlig er udmøntningen foretaget under hensyntagen til kontraktmæssige forpligtelser m.m. og resultatet er indarbejdet i basisbudgettet for 2023-26. Der henvises til **underbilag 1** for en oversigt herover.

3.1 Konsekvens af ændret PL skøn i 2023-26 (merudgift)

Nedenstående tabel viser merudgifterne i 2023-26 som følge af de ændrede PL skøn for perioden 2022-26:

Konsekvens af ændret PL (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Løn	23,0	58,4	96,8	232,4
Priser	25,2	26,5	28,1	48,3
Busdrift	5,2	5,5	5,8	8,0
Forventet midtvejsregulering 2023	5,0	5,0	5,0	5,0
I alt	58,3	95,4	135,7	293,7

Sammenlagt forventes merudgifter i 2023 på 58,3 mio. kr. stigende til 293,7 mio. kr. i 2026. Nedenfor lidt nærmere om de enkelte poster i tabellen:

Løn

Som det fremgår af tabellen i starten af notatet, forventes lønnen at stige mere end tidligere forventet. I 2021/22 er der en yderligere stigning på 0,18% mens det for 2022/23 er 0,50% og i både 2023/24 og 2024/25 forventes en yderligere stigning på 1,0%. Dette medfører ovennævnte merudgifter for Randers Kommune⁴.

Priser

Med hensyn til priser vedrører ovennævnte merudgifter primært de merudgifter, der følger af stigningen fra 2021/22 (jf. beskrivelsen i afsnit 2)⁵.

Busdrift

Merudgifterne til busdrift er beregnet til 5,2 mio. kr. i 2023 og derefter svagt stigende. Den største del af merudgiften kommer fra stigningen 2021/22 (hvor der kan beregnes en merudgift på 4,9 mio. kr. – jf. afsnit 2).

⁴ Årsagen til den store stigning i 2026 skyldes at der i det gamle budget 2022-25 ikke er indregnet en PL stigning til 2026, så her er det den samlede stigning fra 2025/26 der angives og ikke ændringen.

⁵ Faktisk er der her et lille fald i forhold til de beregnede merudgifter i 2021/22. Dette skyldes primært, at KL forventer et fald i udgifterne til ”el og varme” på 6,28% hvilket dog skal ses i sammenhæng med den store stigning på 13,61% fra 2021/22 (jf. afsnit 2).

Det aktuelle skøn fra Midttrafik viser forventede merudgifter i 2023 på 17,8 mio. kr. udelukkende som følge af stigende brændstofpriser. Der er således tale om en merudgift i forhold til KL's skøn på 12-13 mio. kr.

Det foreslås, at der af råderummet til budget 2023-26 foretages en foreløbig reservation på 12 mio. kr. i 2023 vedrørende denne merudgift. I forbindelse med de politiske drøftelser om budget 2023-2026 foreslås, at der samlet tages stilling til, hvorledes de økonomiske udfordringer for den kollektive trafik skal håndteres – herunder om reservationen på de 12 mio. kr. helt eller delvist skal anvendes til at forhøje budgettet for den kollektive busstrafik. For så vidt 2024 og frem, er der ikke foretaget en reservation af råderum til den kollektive trafik. Dels er det usikkert, hvorledes priserne på brændsel vil udvikle sig, og dels er det muligt – i et vist omfang - at beslutte tilpasninger af driften med henblik på at skabe økonomisk balance i forhold til det budget der ender med at blive politisk besluttet.

Der er aftalt dialog mellem KL og regeringen om problemstillingen med de stigende priser for Trafikselskaberne og håbet er, at dette kan give anledning til en reduktion i den beskrevne merudgift. I det omfang dette sker, vil reservationen på 12 mio. kr. i 2023 og den samlede økonomiske udfordring for den kollektive busstrafik kunne nedjusteres tilsvarende.

Midtvejsregulering

Den sidste linje i tabellen vedrører en forventet negativt midtvejsregulering af PL i 2023. Dette skyldes at kommunerne er blevet kompenseret for en samlet PL i 2023 på 2,6%, mens KL i deres prisregister kun har indregnet 2,5%. Alt andet lige må der derfor i 2023 forventes en negativ midtvejsregulering for kommunerne på knap 300 mio. kr. svarende til ca. 5 mio. kr. for Randers Kommune.

3.2 Samlet resultat af ændret PL skøn i 2023-26

Som tilfældet var i 2022 bliver kommunerne også i 2023-26 kompenseret via bloktilskuddet for de ændrede PL-skøn.

Nedenstående tabel sammenholder den beregnede merudgift med merindtægten – og desuden medtages også ovennævnte 12 mio. kr. i 2023, der foreløbigt reserveres til merudgifter til den kollektive busstrafik.

Ændret PL, nettoeffekt (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Ændret PL (udgiftssiden)	58,3	95,4	135,7	293,7
Ændret PL (indtægtssiden)	-75,9	-112,3	-150,4	-312,4
I alt (nettoeffekt)	-17,6	-16,9	-14,7	-18,6
Reservation af råderum (busdrift)	12,0			
I alt (efter reservation af råderum)	-5,6	-16,9	-14,7	-18,6

Tabellen viser, at indtægterne (via bloktilskuddet) er større end udgifterne. I 2023 er der således i udgangspunktet en nettomerindtægt på 17,6 mio. kr. og efter reservation af råderum en nettomerindtægt på 5,6 mio. kr.

I 2024 og frem er der en nettomerindtægt på 15-18 mio. kr. som slår igennem som en forbedring af det økonomiske råderum i budgetlægningen 2023-26.

Underbilag 1 - Udmøntning af ingen prisfremskrivning i basisbudget 2023-26.

Nedenstående tabel viser udmøntningen af ingen prisfremskrivning på bevillingsområder i 2023. Fra og med 2024 er der i basisbudgettet forudsat genindførelse af fuld prisfremskrivning:

Udmøntning af ingen prisfremskrivning 2023	Beløb (1.000 kr.)
Økonomiudvalget	-1.166
Administration	-1.103
Politisk organisation	-62
Børne- og familieudvalget	-1.858
Børn	-1.451
Familie	-407
Beskæftigelsesudvalget	-379
Beskæftigelse, integration og ydelser	-379
Socialudvalget	-1.170
Tilbud børn-unge-voksne m. særlige behov	-1.170
Miljø- og teknikudvalget	-1.256
Miljø og teknik, skattefinansieret	-1.256
Sundheds-, idræts- og kulturudvalget	-1.319
Kultur og fritid	-780
Sundhedsområdet	-539
Omsorgsudvalget	-4.255
Tilbud til ældre	-4.255
Landdistriktsudvalget	-4
Landdistrikt	-4
Skole- og uddannelsesudvalget	-1.053
Skole	-1.019
Pædagogisk Psykologisk Rådgivning	-34
Erhvervs- og planudvalget	-11
Erhverv og plan	-11
I alt (før reservepulje)	-12.471
Reservepulje	2.283
I alt (inkl. reservepulje)	-10.188

Tabellen viser at der samlet ses kan udmøntes 12,5 mio. kr. Ifølge budgettet skulle der udmøntes 10,2 mio. kr. Tilbage er der således en pulje på 2,3 mio. kr., der som udgangspunkt foreslås reserveret til eventuelle yderligere korrektioner i forbindelse med udmøntningen.

